

SOLUTIONS TO DEVELOP CRITICAL THINKING FOR STUDENTS OF FACULTY OF POLITICAL EDUCATION, UNIVERSITY OF EDUCATION - THAI NGUYEN UNIVERSITY

Vu Thi Thuy*, Le Thuy Kieu Trang

TNU - University of Education

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 08/9/2024	In the context of the Industrial Revolution 4.0 and deep international integration, critical thinking has become an essential skill, especially for students of Political Education - who will take on a key role in teaching and researching political theory. This study proposes a breakthrough solution to develop critical thinking for students of the Faculty of Political Education, University of Education - Thai Nguyen University, through a method of combining theoretical research and practical survey, in which practical research includes a questionnaire survey of 77 students at the Faculty of Political Education. The collected data was processed using statistical methods combined with content analysis, creating a comprehensive picture of the current situation, pointing out remarkable achievements as well as existing limitations in developing students' critical thinking. Based on multidimensional analysis, the study proposes three key groups of solutions for schools, lecturers and students, emphasizing comprehensive innovation from training programs to learning environments. The research results not only improve the training quality at the faculty but also contribute to training high-quality human resources with the ability to think independently, creatively and critically, meeting the requirements of national development in the digital age.
Revised: 04/10/2024	
Published: 04/10/2024	
KEYWORDS	
Developing critical thinking	
Political Education	
Pedagogical University	
Training solutions	
Pedagogical students	

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN TƯ DUY PHẢN BIỆN CHO SINH VIÊN KHOA GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM - ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Vũ Thị Thuyền*, Lê Thuý Kiều Trang

Trường Đại học Sư phạm - ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 08/9/2024	Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 và hội nhập quốc tế sâu rộng, tư duy phản biện trở thành kỹ năng thiết yếu, đặc biệt đối với sinh viên ngành Giáo dục Chính trị - những người sẽ đảm nhận vai trò then chốt trong giảng dạy và nghiên cứu lý luận chính trị. Nghiên cứu này đề xuất giải pháp đột phá nhằm phát triển tư duy phản biện cho sinh viên Khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, thông qua phương pháp kết hợp nghiên cứu lý luận và khảo sát thực tiễn, trong đó nghiên cứu thực tiễn bao gồm khảo sát bằng bảng hỏi đối với 77 sinh viên khoa Giáo dục Chính trị. Số liệu thu thập được xử lý bằng phương pháp thống kê kết hợp với phân tích nội dung, tạo nên bức tranh toàn diện về thực trạng, chỉ ra những thành tựu đáng ghi nhận cũng như hạn chế còn tồn tại trong việc phát triển tư duy phản biện của sinh viên. Dựa trên phân tích đa chiều, nghiên cứu đề xuất ba nhóm giải pháp trọng tâm cho nhà trường, giảng viên và sinh viên, nhấn mạnh đổi mới toàn diện từ chương trình đào tạo đến môi trường học tập. Kết quả nghiên cứu không chỉ nâng cao chất lượng đào tạo tại khoa mà còn đóng góp vào việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, có khả năng tư duy độc lập, sáng tạo và phản biện sắc bén, đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên số.
Ngày hoàn thiện: 04/10/2024	
Ngày đăng: 04/10/2024	
TỪ KHÓA	
Phát triển tư duy phản biện	
Giáo dục Chính trị	
Đại học Sư phạm	
Giải pháp đào tạo	
Sinh viên sư phạm	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.11082>

* Corresponding author. Email: thuyvt.poli@tnue.edu.vn

1. Mở đầu

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và Cách mạng công nghiệp 4.0, phát triển tư duy phản biện cho sinh viên là yêu cầu cấp thiết đối với giáo dục Việt Nam. Đây không chỉ là kỹ năng thiết yếu mà còn là nền tảng hình thành công dân toàn cầu, thích ứng và sáng tạo trong thời đại mới. Đặc biệt quan trọng đối với sinh viên chuyên ngành Giáo dục Chính trị, Khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đang đảm nhận sứ mệnh đào tạo nhà giáo tương lai vừa có chuyên môn vững vàng, vừa có tư duy độc lập, sáng tạo và phản biện, góp phần xây dựng xã hội dân chủ, công bằng và phát triển.

Nghiên cứu về phát triển tư duy phản biện cho sinh viên đại học, đặc biệt là sinh viên ngành Giáo dục Chính trị, đã thu hút sự quan tâm của nhiều học giả trong thời gian gần đây. Các công trình nghiên cứu đã tạo nên một nền tảng lý luận và thực tiễn phong phú, góp phần quan trọng vào việc nâng cao hiệu quả phát triển tư duy phản biện trong môi trường đại học. Tác giả Nguyễn Thị Minh Phương [1] đã phân tích các rào cản và đề xuất giải pháp để phát triển tư duy phản biện trong bối cảnh giáo dục đại học Việt Nam. Nghiên cứu này cung cấp một cái nhìn tổng quan về thực trạng phát triển tư duy phản biện tại các trường đại học Việt Nam và đề xuất một số giải pháp mang tính hệ thống. Phạm Thị Hồng Thanh [2] đã tập trung vào đối tượng cụ thể là sinh viên sư phạm. Nghiên cứu này cung cấp những ý tưởng mới mẻ và sâu sắc về phương pháp giảng dạy hiệu quả để phát triển tư duy phản biện cho sinh viên sư phạm, góp phần quan trọng vào việc nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên. Bên cạnh đó, tác giả Nguyễn Thị Tuyết Mai [3] đã cung cấp cái nhìn sâu sắc về thực trạng và đề xuất các giải pháp cụ thể để phát triển tư duy phản biện cho sinh viên sư phạm. Nghiên cứu này có giá trị thực tiễn cao, đặc biệt đối với các trường sư phạm trong việc xây dựng chương trình đào tạo và phương pháp giảng dạy. Lê Thị Phương Thảo [4] đã đề xuất các phương pháp giảng dạy tích cực để phát triển tư duy phản biện trong bối cảnh các môn học Lý luận chính trị. Nghiên cứu này cung cấp những ý tưởng đổi mới trong phương pháp giảng dạy, đặc biệt phù hợp với sinh viên ngành Giáo dục Chính trị. Ngoài ra còn có nghiên cứu của tác giả Trần Thị Tuyết [5] đã phân tích các mô hình và chiến lược phát triển tư duy phản biện trong giáo dục đại học. Nghiên cứu này cung cấp một cái nhìn tổng thể về lý thuyết và thực tiễn áp dụng tư duy phản biện trong giáo dục đại học, tạo nền tảng cho việc xây dựng các chương trình đào tạo hiệu quả. Tác giả Đặng Thành Hưng [6] đã phân tích các xu hướng quốc tế trong việc phát triển tư duy phản biện cho sinh viên sư phạm và đề xuất bài học cho Việt Nam. Nghiên cứu này mở ra hướng tiếp cận mới trong việc áp dụng kinh nghiệm quốc tế vào bối cảnh Việt Nam. Phân tích thực trạng và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao kỹ năng tư duy phản biện cho sinh viên. Nghiên cứu của Phạm Thị Hồng Thanh [7] đã nhấn mạnh vai trò của phương pháp giảng dạy tích cực và tầm quan trọng của việc tích hợp rèn luyện tư duy phản biện vào chương trình giảng dạy các môn lý luận chính trị. Thêm vào đó, nghiên cứu của tác giả Vũ Thị Phương Anh [8] đã phân tích các lý thuyết về tư duy phản biện và đề xuất các phương pháp thực hành hiệu quả trong bối cảnh giáo dục đại học Việt Nam. Nghiên cứu này cung cấp một cầu nối quan trọng giữa lý thuyết và thực hành, góp phần nâng cao hiệu quả phát triển tư duy phản biện trong thực tế giảng dạy. Nghiên cứu về phát triển tư duy phản biện cho sinh viên Giáo dục Chính trị thông qua phương pháp dạy học tích cực như thảo luận nhóm, đóng vai và học dựa trên vấn đề, tác giả Lê Thị Mỹ Hà [9] đã đề xuất các mô hình giảng dạy cụ thể nhằm nâng cao khả năng phân tích, đánh giá và giải quyết vấn đề của sinh viên. Nghiên cứu của tác giả Trần Quốc Thành [10] đã tập trung vào việc ứng dụng công nghệ thông tin để nâng cao kỹ năng tư duy phản biện của sinh viên ngành Giáo dục Chính trị. Nghiên cứu này đã chỉ ra rằng việc sử dụng các công cụ trực tuyến như diễn đàn thảo luận, phần mềm mô phỏng tình huống, và các ứng dụng phân tích dữ liệu có thể giúp sinh viên phát triển tư duy phản biện một cách hiệu quả. Tác giả đã đề xuất một số chiến lược tích hợp công nghệ vào quá trình giảng dạy, đồng thời nhấn mạnh tầm quan trọng của việc đào tạo giảng viên để họ có thể sử dụng hiệu quả các công cụ công nghệ trong việc phát triển tư duy phản biện cho sinh viên.

Mặc dù các công trình nghiên cứu trên đã cung cấp nhiều góc nhìn đa dạng và sâu sắc về phát triển tư duy phản biện cho sinh viên, đặc biệt là sinh viên sư phạm và sinh viên ngành Giáo dục Chính trị, nhưng vẫn chưa có công trình nào tập trung toàn diện vào việc nâng cao hiệu quả phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị tại Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Nghiên cứu này nhằm lấp đầy khoảng trống đó bằng cách đề xuất các giải pháp toàn diện, kết hợp giữa lý luận và thực tiễn, phù hợp với bối cảnh cụ thể của Đại học Thái Nguyên và yêu cầu của thời đại mới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Tác giả sử dụng phương pháp tổng hợp, kết hợp nghiên cứu lý luận và thực tiễn, trong đó nghiên cứu thực tiễn bao gồm khảo sát bằng bảng hỏi đối với 77 sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Số liệu thu thập được xử lý bằng phương pháp thống kê kết hợp với phân tích nội dung.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Thực trạng phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

3.1.1. Thuận lợi, khó khăn trong phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

Khoa Giáo dục Chính trị có nhiều thuận lợi trong phát triển tư duy phản biện cho sinh viên. Chương trình đào tạo toàn diện tích hợp các môn học như Logic học, Triết học và Phương pháp luận nghiên cứu khoa học, tạo nền tảng vững chắc. Phương pháp giảng dạy tích cực như thảo luận nhóm, tranh luận và đóng vai tạo môi trường học tập năng động. Môi trường cởi mở khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi và bày tỏ ý kiến. Đội ngũ giảng viên chất lượng cao áp dụng phương pháp giảng dạy hiện đại và tạo cơ hội nghiên cứu khoa học cho sinh viên.

Mặc dù có nhiều điều kiện thuận lợi, khoa vẫn phải đối mặt với một số thách thức đáng kể trong quá trình phát triển tư duy phản biện cho sinh viên. Cụ thể:

Nhiều sinh viên xuất thân từ vùng sâu vùng xa, gặp khó khăn kinh tế, ảnh hưởng đến thời gian học tập. Việc chuyển đổi từ học tập thụ động sang chủ động gây khó khăn, đặc biệt cho sinh viên năm nhất. Tiếp cận tài liệu hạn chế ảnh hưởng đến phát triển tư duy đa chiều. Phương pháp dạy học mới đôi khi tạo áp lực cho sinh viên. Tính nhạy cảm của ngành học có thể khiến sinh viên e ngại bày tỏ quan điểm khác biệt. Tư duy thụ động từ giai đoạn đào tạo trước cũng là rào cản đáng kể.

Những yếu tố này đòi hỏi khoa cần có chiến lược toàn diện để phát huy ưu điểm và khắc phục hạn chế, tạo môi trường thuận lợi cho việc phát triển tư duy phản biện của sinh viên.

3.1.2. Kết quả đạt được trong phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

Để đánh giá thực trạng phát triển tư duy phản biện, nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát 77 sinh viên hệ chính quy từ K56 đến K59. Kết quả cụ thể được tổng hợp và thống kê như sau:

Để khảo sát mức độ nhận thức và hiểu biết của sinh viên về tư duy phản biện, chúng tôi sử dụng các câu hỏi về định nghĩa và nội dung của tư duy phản biện. Kết quả khảo sát 77 sinh viên được thể hiện trong bảng 1:

Bảng 1. Nhận thức của sinh viên về tư duy phản biện

STT	Nhận thức của sinh viên về tư duy phản biện	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Là quá trình phân tích và xử lý thông tin.	10	13,0
2	Là quá trình tranh luận để giải quyết vấn đề.	7	9,1
3	Là một quá trình tư duy biện chứng gồm phân tích và đánh giá.	43	55,8
4	Là quá trình suy nghĩ, áp dụng nhiều kỹ năng để giải quyết vấn đề.	17	22,1

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả khảo sát cho thấy 55,8% sinh viên có nhận thức đúng về tư duy phản biện, hiểu đó là quá trình tư duy biện chứng gồm phân tích và đánh giá thông tin theo cách nhìn mới, nhằm làm sáng tỏ và khẳng định tính chính xác của vấn đề. Điều này phản ánh hiệu quả của quá trình đào tạo tại trường trong việc trang bị kiến thức cơ bản về tư duy phản biện, góp phần hình thành nhận thức đúng đắn cho sinh viên về khái niệm quan trọng này. Tuy nhiên, vẫn còn 44,2% sinh viên có nhận thức chưa đầy đủ, cho thấy cần tiếp tục cải thiện phương pháp giảng dạy để nâng cao hiểu biết của sinh viên về tư duy phản biện.

Khi được hỏi về nội dung của tư duy phản biện, kết quả khảo sát 77 sinh viên được thể hiện ở bảng 2:

Bảng 2. Nhận thức của sinh viên về nội dung tư duy phản biện

STT	Nhận thức của sinh viên về nội dung của tư duy phản biện	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Xác định vấn đề.	11	14,3
2	Nâng cao khả năng nhận thức.	12	15,6
3	Hình thành giải pháp.	10	13,0
4	Thông tin quan trọng.	44	57,1

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả khảo sát cho thấy 57,1% sinh viên nhận thức đúng về nội dung tư duy phản biện, tập trung vào xử lý thông tin quan trọng. Điều này phản ánh khả năng nắm bắt vấn đề cốt lõi và sử dụng thông tin hiệu quả của sinh viên, đồng thời cho thấy hiệu quả của quá trình đào tạo tại trường. Tuy nhiên, 42,9% sinh viên chưa nắm rõ nội dung chính, đòi hỏi cần cải thiện phương pháp giảng dạy để nâng cao hiểu biết toàn diện về kỹ năng tư duy phản biện cho sinh viên.

Để khảo sát năng lực thực hành các thao tác tư duy phản biện, chúng tôi sử dụng câu hỏi về quy trình thực hiện tư duy phản biện. Kết quả khảo sát 77 sinh viên được thể hiện trong bảng 3:

Bảng 3. Nhận thức của sinh viên về trình tự tư duy phản biện

STT	Nhận thức của sinh viên về tư duy phản biện	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Nhận dạng những ý kiến liên quan với vấn đề đưa ra, phân tích, đánh giá, trình bày kết quả của quá trình tư duy logic.	45	58,4
2	Nhận dạng những ý kiến liên quan với vấn đề đưa ra, đánh giá, phân tích, trình bày kết quả của quá trình tư duy logic.	17	22,1
3	Phân tích, đánh giá, trình bày kết quả của quá trình tư duy logic.	9	11,7
4	Nhận dạng những ý kiến liên quan với vấn đề đưa ra, phân tích, trình bày kết quả của quá trình tư duy logic.	6	7,8

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả khảo sát cho thấy 58,4% sinh viên nắm vững quy trình tư duy phản biện, từ nhận dạng vấn đề đến trình bày kết quả. Điều này phản ánh hiệu quả của việc trang bị kiến thức nền tảng, giúp sinh viên vận dụng trong học tập và rèn luyện. Tuy nhiên, 41,6% sinh viên chưa nắm rõ quy trình đầy đủ, đòi hỏi cần tăng cường thực hành và hướng dẫn cụ thể hơn trong quá trình đào tạo để nâng cao năng lực tư duy phản biện cho toàn bộ sinh viên.

Để khảo sát nhận thức của sinh viên về tầm quan trọng và lợi ích của tư duy phản biện, chúng tôi hỏi về sự cần thiết của nó đối với cuộc sống và yêu cầu công việc trong tương lai. Kết quả khảo sát 77 sinh viên được trình bày trong bảng 4:

Bảng 4. Nhận thức của sinh viên về sự cần thiết của tư duy phản biện đối với cuộc sống và yêu cầu công việc

STT	Tầm quan trọng của tư duy phản biện đối với cuộc sống và yêu cầu công việc	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Rất cần thiết.	33	42,9
2	Cần thiết.	43	55,8
3	Không cần thiết.	0	0
4	Không biết.	1	1,3

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả cho thấy 98,7% sinh viên đánh giá cao tầm quan trọng của tư duy phản biện, với 42,9% cho rằng rất cần thiết và 55,8% cho là cần thiết. Chỉ có 1,3% không biết, và không có sinh viên nào cho rằng tư duy phản biện không cần thiết. Điều này phản ánh nhận thức tích cực của sinh viên về vai trò quan trọng của kỹ năng này trong việc ra quyết định, giải quyết vấn đề, đánh giá thông tin và phát triển bản thân. Tư duy phản biện không chỉ cải thiện khả năng học tập và công việc mà còn đóng góp vào sự phát triển của cộng đồng và xã hội. Nhận thức này sẽ thúc đẩy sinh viên tích cực rèn luyện và phát triển kỹ năng tư duy phản biện, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động trong tương lai.

Để nắm được những khó khăn sinh viên thường gặp trong việc rèn luyện tư duy phản biện, chúng tôi khảo sát về các nhân tố ảnh hưởng. Kết quả từ 77 sinh viên được trình bày trong bảng 5:

Bảng 5. Những nhân tố thường gặp ảnh hưởng đến việc rèn luyện tư duy phản biện

STT	Các nhân tố ảnh hưởng tiêu cực đến việc rèn luyện tư duy phản biện	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Ngại nói, sợ nói sai.	52	67,5
2	Không tự tin nói chuyện trước đám đông.	48	62,3
3	Thiếu vốn từ và khả năng diễn đạt.	65	84,4
4	Diễn đạt lủng củng, thiếu mạch lạc.	45	58,4

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả cho thấy sinh viên đã nhận diện được các thách thức chính trong quá trình rèn luyện tư duy phản biện. Đáng chú ý, 84,4% sinh viên cho rằng thiếu vốn từ và khả năng diễn đạt là rào cản lớn nhất. Các vấn đề khác như ngại nói, sợ nói sai (67,5%), không tự tin nói chuyện trước đám đông (62,3%), và diễn đạt lủng củng, thiếu mạch lạc (58,4%) cũng được ghi nhận với tỷ lệ đáng kể. Việc nhận thức được những hạn chế này sẽ giúp sinh viên tích cực hơn trong việc tự rèn luyện và khắc phục điểm yếu. Đồng thời, đây là cơ sở quan trọng để nhà trường và giảng viên xây dựng các chương trình đào tạo toàn diện, nhằm hỗ trợ sinh viên phát triển kỹ năng tư duy phản biện một cách hiệu quả hơn, đặc biệt là trong việc cải thiện vốn từ vựng, kỹ năng diễn đạt và xây dựng sự tự tin khi trình bày ý kiến.

Để tìm hiểu ý kiến của sinh viên về cách phát triển năng lực tư duy phản biện, chúng tôi đã hỏi: “Theo bạn, cần phải làm gì để phát triển năng lực tư duy phản biện?”. Kết quả khảo sát 77 sinh viên được thể hiện trên bảng 6:

Bảng 6. Biện pháp phát triển năng lực tư duy phản biện của sinh viên

STT	Các biện pháp rèn luyện tư duy phản biện	Mức độ đánh giá của sinh viên	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
1	Tích cực phát biểu ý kiến xây dựng bài.	44	57,1
2	Tăng cường giao tiếp.	35	45,5
3	Tập nói chuyện diễn đạt chỗ đông người.	38	49,4
4	Cần đọc nhiều sách để tăng thêm vốn từ.	40	51,9

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả)

Kết quả khảo sát cho thấy sinh viên đã nhận thức được các phương pháp đa dạng để phát triển năng lực tư duy phản biện. Đáng chú ý, 57,1% sinh viên cho rằng tích cực phát biểu ý kiến và xây dựng bài là biện pháp quan trọng nhất. Bên cạnh đó, 51,9% sinh viên nhấn mạnh việc đọc sách để tăng vốn từ, trong khi 49,4% tập trung vào việc rèn luyện kỹ năng nói trước đám đông. 45,5% cho rằng tăng cường giao tiếp là cần thiết. Những nhận thức này phản ánh cách nhìn toàn diện của sinh viên về việc phát triển kỹ năng tư duy phản biện, từ việc tăng cường kiến thức đến việc rèn luyện kỹ năng thực hành. Sự đa dạng trong lựa chọn các biện pháp cho thấy sinh viên hiểu rằng việc phát triển tư duy phản biện đòi hỏi một cách tiếp cận đa chiều. Điều này sẽ giúp họ chủ động và hiệu quả hơn trong quá trình phát triển năng lực tư duy phản biện của mình, đồng thời cung cấp thông tin hữu ích cho nhà trường trong việc thiết kế các chương trình hỗ trợ phù hợp.

3.1.3. Hạn chế trong phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

Thứ nhất, mức độ hiểu biết của sinh viên về tư duy phản biện còn chưa sâu sắc.

Mặc dù đa số sinh viên đã có nhận thức đúng về tư duy phản biện, kết quả khảo sát vẫn chỉ ra một hạn chế đáng lưu ý: 44,2% sinh viên chưa hiểu rõ về khái niệm này, dẫn đến sự lẫn lộn với quá trình tư duy suy luận thông thường. Điều này phản ánh việc trang bị kiến thức về tư duy phản biện cho sinh viên chưa thực sự hiệu quả. Khi trao đổi trực tiếp, nhiều sinh viên cho rằng việc áp dụng tư duy phản biện trong học tập các môn chuyên ngành còn khó khăn, đặc biệt đối với sinh viên năm thứ nhất chưa quen với phương pháp học đại học. Một số sinh viên khác còn thiếu chủ động trong việc tìm hiểu, đặt câu hỏi và tham gia tranh luận trong lớp. Việc chưa nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của tư duy phản biện có thể ảnh hưởng tiêu cực đến kết quả học tập của sinh viên. Do đó, cần có những giải pháp thiết thực để nâng cao nhận thức và kỹ năng tư duy phản biện cho toàn bộ sinh viên.

Thứ hai, năng lực thực hành các thao tác tư duy phản biện vẫn còn chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu đặt ra.

Kết quả khảo sát chỉ ra một hạn chế đáng lưu ý: 41,6% sinh viên chưa hiểu rõ trình tự thực hiện tư duy phản biện. Trong số này, 22,1% sinh viên nhầm lẫn thứ tự các bước phân tích và đánh giá, trong khi 11,7% chỉ liệt kê một số bước mà thiếu các bước quan trọng khác. Điều này phản ánh việc trang bị kiến thức về quy trình thực hiện tư duy phản biện cho sinh viên chưa thực sự hiệu quả. Nguyên nhân có thể do quá trình giảng dạy chưa đủ trọng tâm vào việc hướng dẫn thực hành, cũng như sự thiếu chủ động của một bộ phận sinh viên trong việc tiếp thu kiến thức. Mặc dù đa số sinh viên đã nắm vững quy trình, nhưng tỷ lệ còn hạn chế vẫn đáng kể. Điều này cho thấy cần có những giải pháp thiết thực để trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng thực hành tư duy phản biện cho sinh viên, qua đó nâng cao năng lực quan trọng này.

Thứ ba, việc nhận thức về tầm quan trọng và lợi ích của tư duy phản biện trong học tập và cuộc sống còn chưa đầy đủ.

Mặc dù đa số sinh viên nhận thức được tầm quan trọng của tư duy phản biện, với 98,7% đánh giá là cần thiết hoặc rất cần thiết, vẫn còn 1,3% sinh viên không biết về vấn đề này. Điều này cho thấy một bộ phận nhỏ sinh viên chưa được tiếp cận đầy đủ với khái niệm và vai trò của tư duy phản biện. Phát triển kỹ năng này đòi hỏi sự rèn luyện lâu dài và kiên trì, bao gồm thực hành các kỹ năng phân tích, đánh giá, suy luận logic, và xem xét các quan điểm khác nhau một cách khách quan. Để nâng cao hiệu quả, các cơ sở đào tạo cần tăng cường hoạt động thực hành, thảo luận, tranh luận và giải quyết vấn đề. Đồng thời, cần tạo môi trường học tập khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi, bày tỏ quan điểm và phản biện một cách xây dựng, giúp họ vượt qua những khó khăn trong việc áp dụng tư duy phản biện vào thực tế học tập và cuộc sống.

Thứ tư, sinh viên còn gặp nhiều khó khăn trong quá trình rèn luyện tư duy phản biện, đặc biệt là về kỹ năng diễn đạt và sự tự tin.

Kết quả khảo sát chỉ ra những khó khăn chính mà sinh viên gặp phải trong việc rèn luyện tư duy phản biện. Đáng chú ý, 53,2% sinh viên thiếu vốn từ và khả năng diễn đạt, 20,8% ngại nói và sợ nói sai, 13% không tự tin nói chuyện trước đám đông, và 13% diễn đạt lủng củng, thiếu mạch lạc. Những số liệu này phản ánh rằng một tỷ lệ đáng kể sinh viên vẫn chưa vượt qua được các rào cản trong việc phát triển tư duy phản biện. Nguyên nhân có thể từ nhận thức chưa đầy đủ, thiếu tự giác rèn luyện, và môi trường học tập chưa thực sự phù hợp. Để khắc phục, cần có sự nỗ lực từ chính sinh viên trong việc tự rèn luyện, nâng cao vốn từ vựng và kỹ năng diễn đạt. Đồng thời, nhà trường và giảng viên cần tạo môi trường học tập khuyến khích thảo luận, tranh luận, và tăng cường các hoạt động thực hành. Việc đổi mới phương pháp giảng dạy, áp dụng các hình thức đào tạo tích cực, lấy người học làm trung tâm cũng sẽ góp phần phát triển tư duy phản biện của sinh viên một cách hiệu quả hơn.

Thứ năm, sinh viên còn thiếu các biện pháp hiệu quả để tự phát triển năng lực tư duy phản biện của mình.

Kết quả khảo sát về biện pháp phát triển năng lực tư duy phản biện cho thấy sinh viên đã có nhận thức nhất định, nhưng vẫn còn một số hạn chế. Mặc dù 57,1% sinh viên nhận ra tầm quan trọng của việc tích cực phát biểu ý kiến, và 20,8% nhấn mạnh việc đọc sách để tăng vốn từ, vẫn còn những điểm cần cải thiện. Nhận thức về tư duy phản biện chưa đồng đều, với một bộ phận sinh viên chưa hiểu rõ khái niệm và lợi ích của kỹ năng này. Việc thực hành rèn luyện chưa trở thành thói quen, và sinh viên chưa đề cập đến các kỹ thuật cụ thể như phân tích, đánh giá, suy luận logic trong quá trình tư duy phản biện. Để khắc phục, cần có sự phối hợp giữa nhà trường, giảng viên và sinh viên. Nhà trường cần tăng cường hoạt động thực hành và thảo luận, giảng viên cần hướng dẫn kỹ thuật cụ thể, và sinh viên cần chủ động hơn trong việc tự rèn luyện, vượt qua các rào cản như thiếu tự tin (13%) và khó khăn trong diễn đạt (13%) để phát triển kỹ năng tư duy phản biện một cách toàn diện và hiệu quả.

3.2. Giải pháp phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

3.2.1. Giải pháp về phía nhà trường

Thứ nhất, thay đổi cách đánh giá sinh viên.

Để phát triển tư duy phản biện cho sinh viên, khoa Giáo dục Chính trị cần đa dạng hóa phương pháp đánh giá. Thay vì chỉ dùng thi viết truyền thống, nên áp dụng bài tập phân tích, nghiên cứu tình huống, luận văn, dự án và thuyết trình. Các hình thức này yêu cầu sinh viên vận dụng kiến thức vào tình huống thực tế, rèn luyện kỹ năng quan sát, phân tích, tổng hợp và đánh giá. Ví dụ, làm dự án giúp sinh viên xác định vấn đề, phân tích dữ liệu và đề xuất giải pháp, trong khi nghiên cứu tình huống phát triển kỹ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề.

Viết luận văn và thuyết trình cũng là cách hiệu quả để sinh viên tìm hiểu sâu, tổng hợp tài liệu, phân tích quan điểm khác nhau và đưa ra kết luận độc lập. Bằng cách đa dạng hóa phương pháp đánh giá, nhà trường không chỉ kiểm tra được khả năng ghi nhớ kiến thức mà còn thúc đẩy sinh viên phát triển các kỹ năng thiết yếu của tư duy phản biện, chuẩn bị tốt hơn cho công tác chuyên môn trong tương lai.

Thứ hai, tạo môi trường học tập khuyến khích tư duy phản biện.

Tạo môi trường học tập khuyến khích tư duy phản biện là yếu tố quan trọng để phát triển kỹ năng này cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị tại trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Môi trường học tập cần thân thiện, cởi mở, khuyến khích sáng tạo và tôn trọng sự khác biệt. Nhà trường nên khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi, thảo luận và tranh luận trong giờ học. Giảng viên cần tạo cơ hội cho sinh viên thể hiện quan điểm, lắng nghe và tôn trọng ý kiến khác nhau, không phán xét vô lý. Tổ chức các diễn đàn, hội thảo là cơ hội để sinh viên trao đổi với chuyên gia về các vấn đề thời sự và học thuật, qua đó rèn luyện tư duy phản biện. Môi trường học tập cũng cần được trang bị đầy đủ phương tiện và tài liệu học tập, như thư viện với nguồn tài liệu phong phú, cơ sở vật chất hiện đại, không gian học tập thoải mái. Những điều kiện này sẽ tạo thuận lợi cho sinh viên trong việc tìm tòi, khám phá và phát triển tư duy. Bằng cách tạo ra môi trường học tập tích cực như vậy, nhà trường sẽ góp phần quan trọng trong việc phát triển kỹ năng tư duy phản biện cho sinh viên, chuẩn bị cho họ những công cụ cần thiết để thành công trong học tập và công việc tương lai.

Thứ ba, cung cấp nguồn tài liệu đa dạng.

Cung cấp nguồn tài liệu đa dạng là yếu tố quan trọng phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị. Trường cần nâng cấp thư viện, cung cấp sách, tạp chí, báo và cơ sở dữ liệu trực tuyến đa dạng về chủ đề và quan điểm. Giảng viên hướng dẫn sinh viên kỹ năng tra cứu, đánh giá và sử dụng thông tin hiệu quả. Cung cấp tài liệu bằng tiếng Việt và ngoại ngữ mở rộng kiến thức và tầm nhìn toàn cầu. Qua đó, sinh viên phát triển khả năng phân tích, đánh giá và hình thành quan điểm riêng - nền tảng của tư duy phản biện. Giải pháp này nâng cao chất lượng học tập, chuẩn bị kỹ năng xử lý thông tin trong thời đại số, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho ngành.

Thứ tư, xây dựng đội ngũ giảng viên có năng lực thúc đẩy tư duy phản biện.

Phát triển đội ngũ giảng viên có năng lực thúc đẩy tư duy phản biện là yếu tố quan trọng tại Khoa Giáo dục Chính trị, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Nhà trường cần tổ chức đào tạo về phương pháp giảng dạy lấy sinh viên làm trung tâm, kỹ năng đặt câu hỏi mở và điều hành thảo luận. Khuyến khích giảng viên tham gia hội thảo, nghiên cứu khoa học để cập nhật kiến thức. Chính sách thu hút và giữ chân nhân tài thông qua môi trường làm việc chuyên nghiệp, đãi ngộ hợp lý và cơ hội thăng tiến công bằng cũng cần được chú trọng. Tạo điều kiện chia sẻ kinh nghiệm qua tọa đàm chuyên đề sẽ giúp cải thiện phương pháp giảng dạy. Với đội ngũ giảng viên xuất sắc, sinh viên sẽ phát triển tốt hơn về tư duy phản biện, nâng cao chất lượng đào tạo ngành Giáo dục Chính trị.

3.2.2. Giải pháp về phía giảng viên

Thứ nhất, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng khuyến khích sinh viên tham gia tích cực.

Đổi mới phương pháp giảng dạy là giải pháp then chốt để phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị tại Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Thay vì truyền đạt kiến thức một chiều, giảng viên cần áp dụng các phương pháp tích cực, lấy sinh viên làm trung tâm như đàm thoại, thảo luận nhóm, đóng vai, nghiên cứu trường hợp và học tập dựa trên vấn đề.

Thảo luận nhóm khuyến khích sinh viên phân tích, đánh giá quan điểm đa chiều trước khi đúc kết. Nghiên cứu trường hợp đòi hỏi sinh viên phân tích tình huống thực tế, đề xuất giải pháp, phát triển kỹ năng phân tích, tổng hợp và ra quyết định. Đóng vai cho phép sinh viên thể hiện quan điểm từ nhiều góc nhìn khác nhau, giúp họ hiểu sâu sắc hơn về các lập trường đa dạng và rèn luyện khả năng lập luận. Học tập dựa trên vấn đề thúc đẩy sinh viên tự tìm tòi, đánh giá thông tin để giải quyết vấn đề đặt ra.

Những phương pháp này tạo môi trường cho sinh viên thể hiện quan điểm, tranh luận và đưa ra quyết định, từ đó rèn luyện tư duy phản biện, khả năng lập luận và kỹ năng giải quyết vấn đề - những yếu tố cốt lõi trong việc phát triển năng lực nghề nghiệp tương lai.

Thứ hai, đặt câu hỏi mở và khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi.

Đặt câu hỏi mở và khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi là phương pháp hiệu quả để thúc đẩy tư duy phản biện. Câu hỏi mở đòi hỏi sinh viên phải suy nghĩ, phân tích và đưa ra nhận định riêng, thay vì chỉ tìm câu trả lời có sẵn.

Khuyến khích sinh viên đặt câu hỏi cũng rất quan trọng. Khi sinh viên đặt câu hỏi, họ thể hiện sự tò mò và nỗ lực tìm hiểu vấn đề, tạo tiền đề cho việc phát triển tư duy phản biện. Giảng viên cần tạo môi trường học tập cởi mở, khuyến khích sinh viên không ngại nêu thắc mắc. Cách tiếp cận này không chỉ giúp sinh viên hiểu sâu hơn về nội dung học tập mà còn rèn luyện khả năng tư duy độc lập và phản biện, kỹ năng cần thiết cho sự phát triển học thuật và nghề nghiệp trong tương lai.

Thứ ba, sử dụng các tình huống, vấn đề thực tế trong giảng dạy.

Sử dụng tình huống và vấn đề thực tế trong giảng dạy là phương pháp hiệu quả để rèn luyện tư duy phản biện cho sinh viên. Bằng cách phân tích, đánh giá và đề xuất giải pháp cho các tình huống cụ thể, sinh viên có cơ hội thực hành các kỹ năng quan trọng như quan sát, thu thập thông tin, phân tích, tổng hợp và ra quyết định. Ví dụ, khi giảng về đường lối của Đảng và Nhà nước, giảng viên có thể đưa ra tình huống thực tế về việc triển khai chủ trương đó, yêu cầu sinh viên đánh giá và đề xuất giải pháp. Phương pháp này không chỉ phát triển kỹ năng tư duy phản biện mà còn giúp sinh viên có cái nhìn toàn diện và vận dụng lý thuyết vào thực tiễn hiệu quả hơn.

Thứ tư, sử dụng các nguồn tài liệu đa dạng và khuyến khích tranh luận, đối chiếu quan điểm khác nhau.

Để phát triển tư duy phản biện, sinh viên cần tiếp cận đa dạng nguồn tài liệu và tham gia tranh luận về các quan điểm khác nhau. Giảng viên nên giới thiệu nhiều nguồn tham khảo ngoài giáo trình chính thức, bao gồm sách, báo, tạp chí và tài liệu trực tuyến. Điều này giúp sinh viên so sánh và đối chiếu các góc nhìn khác nhau, hình thành nhận thức đa chiều. Đồng thời, việc tổ chức

các diễn đàn học thuật và hội thảo khoa học tạo cơ hội cho sinh viên tranh luận, bảo vệ quan điểm và phản biện ý kiến đối lập. Quá trình này không chỉ rèn luyện kỹ năng lập luận mà còn mở rộng kiến thức, giúp sinh viên nhìn nhận vấn đề toàn diện hơn.

Thứ năm, đưa ra các ví dụ, minh chứng đa chiều trong giảng dạy.

Trong giảng dạy, việc đưa ra các ví dụ và minh chứng đa chiều là phương pháp hiệu quả để phát triển tư duy phản biện ở sinh viên. Thay vì cung cấp thông tin một chiều, giảng viên nên trình bày các minh chứng đa dạng, kể cả những quan điểm mâu thuẫn, để sinh viên phải suy nghĩ, phân tích và đánh giá độc lập. Ví dụ, khi giảng về một sự kiện lịch sử, giảng viên có thể trích dẫn nhiều nguồn tư liệu khác nhau, bao gồm cả những quan điểm trái chiều. Phương pháp này khuyến khích sinh viên nghiên cứu kỹ lưỡng và hình thành nhận định riêng, thay vì chỉ tiếp nhận thông tin thụ động từ giảng viên.

Thứ sáu, đưa ra các câu hỏi, bài tập thách thức để sinh viên phải tư duy, lập luận.

Để rèn luyện tư duy phản biện, giảng viên cần đưa ra các câu hỏi và bài tập thách thức, thay vì những yêu cầu đơn giản chỉ đòi hỏi việc nhắc lại kiến thức. Các câu hỏi mở, bài tập phức tạp và tình huống thực tế buộc sinh viên phải vận dụng tổng hợp kiến thức, kỹ năng phân tích và suy luận logic. Quá trình giải quyết những thách thức này giúp phát triển các kỹ năng cốt lõi của tư duy phản biện như quan sát, thu thập thông tin, phân tích, tổng hợp và đánh giá. Phương pháp này không chỉ thúc đẩy sinh viên suy nghĩ sâu sắc mà còn tăng cường khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

3.2.3. Giải pháp về phía sinh viên

Thứ nhất, sinh viên phải thường xuyên cập nhật thông tin.

Việc thường xuyên cập nhật thông tin đóng vai trò then chốt trong phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Thông qua hoạt động này, sinh viên không chỉ mở rộng kiến thức nền tảng về nhiều lĩnh vực như pháp luật, chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa và khoa học công nghệ, mà còn nắm bắt được các vấn đề thời sự đang diễn ra. Điều này giúp họ có cái nhìn toàn diện và sâu sắc hơn về bối cảnh xã hội đang thay đổi nhanh chóng.

Cập nhật thông tin liên tục còn thúc đẩy sự phát triển của tư duy linh hoạt. Khi tiếp xúc với nhiều nguồn thông tin và quan điểm đa dạng, sinh viên được khuyến khích suy nghĩ đa chiều, phân tích vấn đề từ nhiều góc độ khác nhau. Quá trình này không chỉ mở rộng tầm nhìn mà còn rèn luyện khả năng tư duy độc lập và sáng tạo của sinh viên.

Thường xuyên tiếp cận với các nguồn thông tin khác nhau giúp sinh viên phát triển kỹ năng phân tích và đánh giá. Họ học cách so sánh, đối chiếu thông tin từ nhiều nguồn để tìm ra sự thật khách quan. Quá trình này rèn luyện khả năng tư duy logic, phản biện và đưa ra kết luận dựa trên bằng chứng cụ thể.

Thứ hai, sinh viên cần rèn kỹ năng lập luận, trình bày ý kiến trước đám đông.

Rèn luyện kỹ năng lập luận và trình bày ý kiến trước đám đông là yếu tố quan trọng trong việc phát triển tư duy phản biện cho sinh viên. Trong quá trình học tập, sinh viên cần chủ động phát biểu ý kiến, tham gia xây dựng bài, qua đó rèn luyện khả năng diễn đạt quan điểm một cách rõ ràng, logic và thuyết phục. Đồng thời, việc trao đổi với giảng viên và bạn học giúp họ phát triển kỹ năng lập luận và bảo vệ quan điểm trước những ý kiến khác biệt.

Ngoài môi trường học tập, sinh viên cũng cần duy trì thói quen đưa ra ý kiến trong giao tiếp hằng ngày và các buổi họp. Điều này không chỉ cải thiện kỹ năng giao tiếp và trình bày trước đám đông, mà còn tạo cơ hội để họ thực hành phân tích, đánh giá vấn đề từ nhiều góc độ. Quá trình này đòi hỏi sự kiên trì và nỗ lực lâu dài, nhưng kết quả sẽ là sự tự tin trong việc diễn đạt quan điểm, khả năng thuyết phục người khác và đưa ra những nhận định sắc bén, góp phần phát triển tư duy phản biện hiệu quả.

Thứ ba, nỗ lực của bản thân.

Sự nỗ lực của bản thân là yếu tố quyết định trong việc phát triển tư duy phản biện của sinh viên. Điều này đòi hỏi sự chăm chỉ và kiên trì trong học tập, nghiên cứu, cùng với việc xác định

rõ mục tiêu cá nhân để duy trì động lực. Sinh viên cần chủ động tham gia vào các hoạt động đào tạo, hội thảo và tọa đàm để trau dồi kiến thức và rèn luyện các kỹ năng thiết yếu như lập luận, phân tích và đánh giá vấn đề. Bên cạnh đó, việc tích cực tìm kiếm cơ hội thể hiện và bảo vệ quan điểm trước những nhóm có ý kiến khác biệt sẽ giúp sinh viên phát triển khả năng biện luận và mở rộng tầm nhìn. Chỉ thông qua sự nỗ lực không ngừng và tinh thần tự giác cao độ, sinh viên mới có thể phát triển tư duy phản biện một cách toàn diện và hiệu quả, đồng thời tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển cá nhân và nghề nghiệp trong tương lai.

4. Kết luận

Phát triển tư duy phản biện cho sinh viên khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên là nhiệm vụ cấp thiết trong bối cảnh giáo dục hiện đại. Mặc dù đã đạt được kết quả nhất định, vẫn còn những hạn chế cần khắc phục. Để nâng cao hiệu quả, cần có sự nỗ lực đồng bộ từ ba phía: nhà trường đổi mới chương trình và tạo môi trường thuận lợi; giảng viên đổi mới phương pháp giảng dạy và tạo cơ hội thực hành; sinh viên chủ động học tập, rèn luyện và tham gia hoạt động ngoại khóa.

Với sự quyết tâm và phối hợp chặt chẽ giữa các bên, việc phát triển tư duy phản biện cho sinh viên sẽ đạt kết quả tích cực, nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng yêu cầu xã hội. Điều này không chỉ giúp sinh viên thành công trong học tập và nghề nghiệp, mà còn đóng góp vào sự phát triển bền vững của đất nước trong bối cảnh toàn cầu hóa và cách mạng công nghiệp 4.0, hướng tới xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao, có khả năng tư duy độc lập, sáng tạo và thích ứng với môi trường làm việc đa dạng, phức tạp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] P. M. T. Nguyen, "Developing critical thinking in Vietnamese higher education: Current situation and solutions," *Vietnam Journal of Educational Sciences*, vol. 14, no. 6, pp. 1-10, 2018.
- [2] T. H. T. Pham, "Developing critical thinking for pedagogical students: From theory to practice," *Vietnam Journal of Education*, vol. 450, no. 2, pp. 1-5, 2019.
- [3] M. T. T. Nguyen, "Current situation and solutions to improve critical thinking capacity for students of Hanoi National University of Education," *Proceedings of the National Scientific Conference: Training and fostering teachers in the context of educational innovation*, Hanoi National University of Education Publishing House, 2017, pp. 245-253.
- [4] T. P. T. Le, "Developing critical thinking ability for students through teaching Political Theory subjects," *Vietnam Journal of Education*, vol. 434, no. 2, pp. 47-50, 2018.
- [5] T. T. Tran, "Critical thinking in higher education: Theory and practice," *Journal of Science, Vietnam National University, Hanoi*, vol. 36, no. 2, pp. 1-15, 2020.
- [6] H. T. Dang, "Developing critical thinking in teacher training: International trends and lessons for Vietnam," *Journal of Educational Sciences*, vol. 15, no. 1, pp. 1-10, 2019.
- [7] T. H. T. Pham, "Training critical thinking skills for university students through teaching political theory subjects," *Vietnam Journal of Education*, no. 459, pp. 33-38, 2019.
- [8] A. P. T. Vu, "Developing Critical Thinking in Higher Education: From Theory to Practice," *Journal of Educational Research*, vol. 36, no. 4, pp. 3-12, 2020.
- [9] H. M. T. Le, "Developing critical thinking for students majoring in Political Education through active teaching methods," *Journal of Education*, no. 496, pp. 23-28, 2022.
- [10] Q. T. Tran, "Applying information technology to enhance critical thinking skills of students majoring in Political Education," *Vietnam Journal of Educational Sciences*, vol. 19, no. 3, pp. 45-52, 2023.